

Michel Bussi

Nuferi negri

roman

Traducere din limba franceză
și note de Mădălin Roșioru

POLIROM
2018

Cuprins

TABLOUL UNU IMPRESII

Prima zi: Înăităre.....	13
A doua zi: Tutuială.....	27
A treia zi: Raționament	58
A cincea zi: Înormântare	79
A șasea zi: Smintire	100
A opta zi: Înfruntare	139
A noua zi: Sentimente	162
A zecea zi: Sediment.....	212
A unsprezecea zi: Înrcâncenare	228
A douăsprezecea zi: Rătăcire	269
A treisprezecea zi: Deznodământ.....	293

TABLOUL DOI EXPUNERE

A treisprezecea zi: Renunțare	329
Prima zi: Testament.....	337
A treisprezecea zi: Înaintare.....	352
A paisprezecea zi: Panglici de argint	364

— Apartamentele private ale familiei Monet. Mai clasice, admit. Mai intime. Doamnă Laurenç, sunteți cam încordat sau mi se pare?

Ea pătrunde în prima încăpere și se așază pe pat. Plapuma imensă, umplută cu puf, o înfulecă de la coapse la bust.

— Este așadar ora de interogatoriu? Sunt la mila dumneavoastră, doamnă inspector.

Privirea neliniștită a lui Laurenç Sérénac îmbrățișează culorile din încăpere, tapetul crem întins pe pereți, galbenul îmbătrânit al cuverturii patului, negrul ca de marmură al șemineului, auriul sfeșnicelor, căpătâiul acaju.

— Haideți, doamnă inspector, relaxați-vă. Erați mai vorbăreț, se pare, în fața soțului meu, ieri seară...

Laurenç nu reacționează. Păstrează amândoi o clipă de tăcere. Sérénac nu s-a apropiat de pat. Felinarele vesele din ochii lui Stéphanie se preschimbă puțin câte puțin într-un far melancolic. Ea se ridică, într-un val de puf.

— Voi începe, atunci. Doamnă inspector, cunoașteți povestea lui Louise, culegătoarea de păpădii din Giverny?

Sérénac o privește uimit, curios.

— Nu, bineînțeles, continuă Stéphanie. E totuși o poveste drăguță. Louise este, într-un fel, Cenușăreasa noastră, de Giverny. Louise era o încântătoare fată din popor, din câte se povestește. Cea mai drăguță din sat. Tânără. Proaspătă. Inocentă. Către 1900, poza pe câmp pentru artiști. Mai ales pentru Radinsky, un promițător pictor ceh venit să i se alăture lui Monet și artiștilor americani. Chipeșul Radinsky era și un pianist renumit... Conducea o mașină incredibilă pentru vremea aceea, o 222 Z. El s-a îndrăgostit de micuța culegătoare de păpădii, a luat-o de soție, a dus-o acasă... Radinsky este astăzi pictorul ceh cel mai celebru din țara sa... Louise, țărăncuța, a devenit prințesă de Boemia. Chiar Claude Monet le va cumpăra mașina, devenită inutilă, 222 Z, pentru fiul său Michel, care o va face zob, izbind-o de un copac de pe Avenue Thiers, la Vernon, după numai câteva luni. Cu excepția sfârșitului lamentabil al sărmaneii mașini, este o poveste frumoasă, nu-i așa?

Laurenç Sérénac rezistă dorinței de a se apropia, de a se lăsa mistuit la rândul-i de plapumă. Tămplile îl ard.

— Stéphanie, de ce-mi povestiți toate astea?

— Ghiciți...

Ea se ridică lin de pe plapumă, de parcă ar fi înotat într-o baie de puf.

— Vă fac o mărturisire, domnule inspector. O confidență amuzantă. De multă vreme n-am mai fost singură într-o încăpere cu un alt bărbat decât soțul meu. De multă vreme n-am mai răs pe o scară mergând înaintea unui bărbat. De multă vreme n-am mai vorbit despre peisaje, despre pictură, despre poemele lui Aragon cu un bărbat mai mare de unsprezece ani, care să fie în stare să mă asculte.

Sérénac se gândește la Morval. Ezită s-o întrerupă pe Stéphanie.

— De multă vreme, domnule inspector, așteptam, pur și simplu, un astfel de moment. Toată viața mea, aș spune.

Un răstimp de tăcere.

— Să vină cineva.

Să mă uit țintă la ceva, își spune Sérénac la iuțeală. La lumânările topite, la vopseaua scorojită de pe perete, la orice altceva decât la ochii lui Stéphanie.

Ea adaugă:

— Nu neapărat un pictor ceh... Doar cineva...

Până și vocea ei e mov.

— Dacă mi s-ar fi spus că o să fie un polițai...

Stéphanie sare în picioare, prinde, în treacăt, un braț inert al lui Laurenț Sérénac.

— Haideti. Trebuie să-mi supraveghez puțin elevii.

Îl trage spre fereastră. Învățătoarea întinde mâna spre vreo zece copii care aleargă prin grădină.

— Uitați-vă la parcul ăsta, domnule inspector, trandafirii, serele, bazinul. Vă voi dezvălui un alt secret. Giverny este o capcană! Un decor minunat, cu siguranță. Cine-ar putea visa să-și ducă viața altundeva? Un sat atât de drăguț. Dar vă voi mărturisi: decorul este încremenit. Împietrit. E interzis să se decoreze altfel cea mai mărunțică casă, să se vopsească în altă culoare vreun perete, să se culeagă vreo floriceică oricât de mică. Zece legi o interzic. Aici trăim într-un tablou. Suntem zidiți! Se crede că suntem buricul

pământului, că merităm drumul, cum se spune. Dar peisajul, decorul, în cele din urmă, ne năclăiește. Un fel de spoială care ne lipește de decor. O spoială zilnică de resemnare. De renunțare... Louise, culegătoarea de păpădii din Giverny, devenită prințesă de Boemia, e o legendă, domnule Sérénac. Așa ceva nu se întâmplă. Nu se mai întâmplă...

Ea strigă brusc la trei copii care trec peste un strat de flori:
— Ocoliți-le!

Laurenç Sérénac caută febril o diversiune ca să stăvilească melancolia lui Stéphanie, ca să lupte împotriva propriei dorințe de-a o strânge în brațe, acum, aici. Nu-și poate desprinde privirea de la puzderia de flori din grădină. Armonia culorilor. E subjugat de farmecul incredibil al parcului.

— E-adevărat, spune el dintr-odată, ce povestește Aragon în cartea lui? Că Monet nu suporta vederea unei flori ofilite și că grădinarii le înlocuiau peste noapte, altă culoare în fiecare dimineață, de parcă întreaga grădină ar fi fost pictată din nou?

Manevra pare să funcționeze. Stéphanie zâmbește.

— Nu, nu, este o mare exagerare din partea lui Aragon. Prin urmare ați citit *Aurélien*?

— Bineînțeles... Citit și înțeles, cred. Marele roman despre imposibilitatea cuplului! Iubirea fericită nu-i¹... Asta este? Acesta este mesajul?

— Așa gândea Aragon când a scris-o... Probabil și credea, asta-i dar, pe vremea aceea, că nu există iubire fericită. Totuși avea să trăiască după aceea cea mai frumoasă, cea mai lungă, cea mai veșnică poveste de dragoste trăită vreodată de un poet... Știți asta. Nebun după Elsa!

Laurenç se întoarce. Buzele palide ale lui Stéphanie au rămas întredeschise. El se luptă cu dorința de a-și trece degetele peste gura ei fremătătoare, de a-i mângâia obrazul delicat, ca de porțelan.

— Sunteți o tânără atipică, Stéphanie...

— Iar dumneavoastră, domnule inspector, aveți darul de a provoca oamenii să facă mărturisiri. Vă mărturisesc, în privința

1. Aluzie la poemul „*Il n'y a pas d'amour heureux*” de Louis Aragon, scris în ianuarie 1943 și publicat în culegerea *La Diane française*, în 1944.

tehnicilor de interogare sunteți mult mai subtil decât a binevoit să-mi spună soțul meu. Nu, domnule inspector, vă voi dezamăgi. Nu am nimic atipic, dimpotrivă, sunt de o banalitate demnă de milă...

Învățătoarea așteaptă, ezită, apoi vorbește dintr-o suflare, de parcă s-ar fi aruncat de la fereastră:

— Banală, vă spun. Mi-ar plăcea să cresc un copil, al meu, dar cred că soțul meu nu-mi poate dărui unul. Oare de aceea nu-l mai iubesc? Nici asta nu cred. Cred, din câte-mi amintesc, că nu l-am iubit niciodată. Era acolo. Nu mai rău ca un altul. Disponibil. Iubitor. N-am nimerit-o rău. Vedeți, domnule inspector, sunt o femeie banală. Prinsă în capcană. Ca atâtea altele. Faptul că sunt drăguță, cred, că m-am născut la Giverny și că-mi ador elevii nu schimbă nimic...

Mâna lui Laurenț se așază peste cea a lui Stéphanie. Își strâng toate cele zece degete în jurul balustradei verzi din fier forjat.

— De ce-mi mărturisiți așa ceva? De ce tocmai mie?

Stéphanie se uită atentă la el, răsând.

Oare nu este conștientă că ochii ei, măcar ei, sunt unici?

— Să nu vă faceți nici o iluzie, domnule inspector. Și mai ales să nu vă vină idei... Dacă v-am povestit toate aceste lucruri, n-a fost nicidecum de dragul zâmbetului dumneavoastră de golan sau al cămășii dumneavoastră cam prea descheiate, sau al ochilor dumneavoastră căprui care vă dau în vileag cele mai ascunse sentimente. Și, mai ales, să nu vă închipuiți cumva că v-aș găsi fermecător, domnule inspector... Este numai...

Mâna îi scapă spre zare. Stéphanie lasă să planeze suspansul.

— După cum Louise, culegătoarea de păpădii, a cedat farmecului automobilului 222 Z, nici eu nu m-am îndrăgostit decât de motocicletă dumneavoastră Tiger Triumph!

Stéphanie râde.

— Și poate și de felul în care vă opriți să-l mângâiați pe Neptun...

Ea se apropie și mai mult.

— Un ultim lucru, domnule inspector. Un lucru important! O confidență. Faptul că nu-mi mai iubesc soțul nu face din el un ucigaș. Ba chiar dimpotrivă...

Sérénac nu răspunde nimic. Abia acum își dă seama că, pe o rază de cincizeci de metri în fața lor, pasagerii din mașinile care circulă pe Chemin du Roy își întorc sistematic capetele spre casa lui Monet, îi zăresc, ca pe niște amanți în balcon.

Sunt nebuni?

E nebun?

— Cred că e timpul să mă ocup de copii, spune Stéphanie.

Sérénac rămâne singur, aude cum pașii învățătoarei se îndepărtează. Inima îi bubuie, furioasă, mai să-i iasă din piept prin cămașa descheiată, iar gândurile îi explodează pe pereții craniului.

Cine e Stéphanie?

Femeia fatală? Fata pierdută?

40

În sala impresioniștilor din Muzeul de Arte Frumoase din Rouen, inspectorul Sylvio Bénavides face ochii mari, ca de bufniță. Achille Guillotin s-a pus din nou în mișcare. Conservatorul și-a scos o batistă cu care curăță o urmă invizibilă de praf de pe marginea unui tablou de Sisley. *Inundație la Pont-Marly*¹, indică eticheta de sub el. Chiar în clipa în care Sylvio se întreabă dacă nu cumva Guillotin a uitat de întrebarea lui, conservatorul se întoarce. Își tamponează fruntea cu un colț de batistă și declamă cu voce de predicator:

— Pânze de Monet dispărute sau necunoscute, dar care ar putea să reapară, asta mă întrebați, domnule inspector? Dacă țineți neapărat, să-i dăm drumul, pot intra, alături de dumneavoastră, în jocul presupunerilor...

Batista îi șterge tâmplele.

— Se știe că atelierele lui Claude Monet din Giverny conțineau zeci de tablouri, printre care schițe, pânze de tinerețe, panouri mari cu *Nuferi* neterminați... Fără să mai vorbim despre darurile

1. În original, articulat: *L'Inondation à Port-Marly* (1876).

prietenilor, Cézanne, Renoir, Pissarro, Boudin, Manet, peste treizeci de pânze... Vă dați seama? Toată această avere, această colosală avere, mai prețioasă decât colecția oricărui muzeu din lume, păzită cel mult de un bătrân de optzeci de ani și de grădinarul lui, protejată doar de o ușă care pesemne abia dacă se închide, geamuri abia închise, pereți de pe care se coșcovește tencuiala. Oricine s-ar fi putut servi. Oricine sătean din Giverny un pic mai șmecher ar fi câștigat mai mult dintr-o simplă spargere decât dacă ar fi jefuit cu arma-n mână douăzeci de bănci...

Batista îi șterge pentru ultima oară chipul, după care i se cocoloșește în palmă.

— O astfel de avere la îndemână, nu văd alt exemplu pentru o asemenea tentație...

Sylvio începe să înțeleagă. Vede în jur cele vreo zecă pânze agățate pe pereți. Muzeul din Rouen, prezentat drept cea mai frumoasă colecție impresionistă din provincie, nu posedă nici pe sfert tablourile care se aflau în atelierele lui Monet. Insistă:

— S-ar mai putea găsi tablouri ale maeștrilor în atelierele lui Monet din Giverny?

Achille Guillotin are o clipă de ezitare înainte de a-i răspunde:

— Ei bine, Claude Monet s-a stins din viață în 1926. Michel Monet, fiul și moștenitorul lui, a avut probabil grijă, de foarte mult timp, să caute și să pună bine toate pânzele pe care tatăl său nu le dăruise muzeelor. Deci, ca să vă răspund la întrebare, să spunem că este foarte puțin probabil să se mai descopere astăzi noi pânze originale în casa roz din Giverny. Dar, la urma urmei, nu se știe niciodată...

— Și fără să vorbim deocamdată despre eventualitatea unui furt, continuă inspectorul cu ceva mai multă siguranță, ar fi putut Monet să împartă tablouri, să le dăruiască?

— În presa locală s-a păstrat urma unui tablou donat în cadrul unei tombole pentru finanțarea spitalului din Vernon. Fără doar și poate, tabloul a fost câștigat de cineva, pentru o miză de cincizeci de centime pe vremea aceea... În rest, trebuie să ne mulțumim în continuare cu presupunerile. Se știe că sătenii din Giverny nu i-au făcut viața ușoară lui Claude Monet. A fost nevoit